

Szemtől szemben Putyinnal

- 1./2 -

Ifjú évek, KGB

Még 2000-ben jelent meg Oroszországban az „Ot pervogo lica. Razgovori sz Vlagyimir Putyinim” című interjúkötet. A könyv célja az volt, hogy az alig pár hónapja még szinte ismeretlen, 48 éves Vlagyimir Putyint (az interjú készítése idején, 2000 elején Oroszország ideiglenes elnöke, Borisz Jelcin kijelölt utódja), jobban megismertesse az oroszországi közvéleménnyel.

Az interjúkötetben megszólaltak a főszereplő felesége, gyerekei, ismerősei, kollégái is.

Az interjúkötetet három fiatal újságíró készítette, Natalia Gevorkjan, Natalja Tyimakova, Andrej Kolesznyikov. Ma Gevorkjan az orosz liberális ellenzék egyik legfőbb fóruma, a Dozsgy televízió munkatársa, Tyimakova Dmitrij Medvegyev sajtótitkára, Andrej Kolesznyikov egy irodalmi újság főszerkesztője, s a hatalomhoz kritikus, de lojális zurnaliszta.

A 2000-es interjúkötet nemcsak a politikust mutatja be, de Putyint, az embert is. A főszereplő és közeli ismerősei maguk beszélnek Putyin gyermekkoráról, karrierjéről, érzéseiről. Ebben a régi, rendkívül érdekes könyvben Putyin egyfajta „kispolgárként” jelenik meg, nem egy világbirodalom már-már szakrális tulajdonságokkal felruházott, helyettesíthetetlen uraként. Dehát más idők voltak, más Oroszország, más Putyin. Hogy mennyire más idők voltak, mutatja a riporterek viselkedése. A három riportert – legalábbis mai szemmel nézve – kimondottan merész, időnként egyenesen pimasz kérdésekkel árasztotta el Putyint, az „egyszerű embert”.

A könyv 2000-ben magyarul is megjelent E. Fehér Pál fordításában, „Szemtől szembe Putyinnal” címen. Kötelező olvasmány mindenkinek akit érdekel Putyin személyisége, gondolatvilága. A könyv az orosz elnöki honlap archívumán is elolvasható (oroszul).

Vlagyimir Putyin 1952. október 7-én született Leningrádban (bizonyos összeesküvéselméletek szerint Putyin valójában Grúziában született, orosz szülőktől, akik aztán árvaházba adták a gyermeket. Innen eredne, úgymond, a jelenlegi orosz hatalom fokozott érzékenysége az árva gyerekek iránt).

Putyin, szavai szerint, apja családjáról többet tud, mint anyjéről. Apai nagyapja szakácsként dolgozott Leninnek és Sztálinnak.

Szülei 1911-ben születtek, s már 17 évesen összeházasodtak. Az 1930-as években két gyerekük is született, de mindkettő meghalt (az egyik a leningrádi blokád idején, amikor anyja egy árvaházban dolgozott). Apja a háború idején egy NKVD alakulatban szolgált, és csodával határos módon élte túl Leningrád ostromát. Édesanyja semmilyen képesítéssel nem rendelkezett, egész életében egyszerű munkákat végzett, volt takarítónő, portás stb. Édesanyja 41 éves korában szülte meg Vlagyimirt.

A háború után egy kommunális lakás egyik szobáját kapták meg. Putyin így emlékszik vissza egy ott történt esetre: „Ott, abban a lépcsőházban, érttem meg mindörökre, mit jelent a kifejezés, «sarokba szorítani». A lépcsőházban patkányok éltek. Mi a barátaimmal mindig botokkal kergettük őket. Egyszer megláttam egy hatalmas patkányt és üldözni kezdtem, amíg be nem szorítottam a sarokba. Nem tudott hova menekülni. Akkor megfordult és rám támadt. Ez váratlan volt és félelmetes. Most már a patkány kergett engem.”

A szomszédban egy Ánya nevű vallásos öregasszony élt, ő beszélt rá Putyin anyját, hogy keresztelje meg a gyermeket. Így is történt, a kis Vologyát titokban keresztelték meg, hogy párttag, elkötelezett kommunista apja ne tudjon róla.

Putyin nyolc éves korában kezdte meg iskolai tanulmányait, szavai szerint azért, mert októberi születésű volt. Az iskolába mindig késve érkezett – úgy látzik, már ekkor kialakult az a szokása, hogy notórius módon késik.

Putyinnak már gyerekkorában megtetszett a hírszerző munka, a korabeli szovjet háborús filmek hatására. Már kilencedikes korában jelentkezett egy KGB irodánál, ahol azt tanácsolták neki, előbb végezze el az egyetemet, „lehetőleg a jogi kart.”

Ifjú korában a szülei egy Zaporozsec gépkocsit vettek neki ajándékba, a fiatal Putyin ezzel a kocsival járt mindenhol. Egyszer egy embert is elütött, véletlenül, az illető kiugrott elé az útra.

Putyin majdnem megnősült igen fiatalon. Már a gyűrűket is megvették, az esküvői ruha is készen volt, amikor visszalépett a házasságtól, s „elmondtam neki [a menyasszonynak] a teljes igazságot, mindent, amit fontosnak tartottam.”

A jogi egyetem negyedik évfolyamán keresték meg először, hogy lenne-e kedve a „szerveknél” dolgozni. Végzés után azonnal a KGB-nél ajánlottak neki állást. Szergej Roldugin hegedűművész, Putyin ifjúkori barátja szerint Vologya azonnal eldicsekedett neki, hogy a KGB-nél fog dolgozni. Azt mondta, „az emberekkel való kommunikáció” specialistája, s ezen a téren tevékenykedik.

Putyin először a kémelhárításnál dolgozott öt hónapot. A KGB-nél a jogász Putyint arra próbálták nevelni, hogy az instrukció a törvény felett áll, ám ő, szavai szerint így nem tudott dolgozni. S nemcsak ő, hanem a korosztályába tartozó személyek sem, utal Putyin egy generációs konfliktusra a KGB-n belül a „sztálinisták” és az új generáció között az 1970-es években. Putyin karrierjében talán sportsikerei is szerepet játszottak: 1976-ban Leningrád dzsúdóbajnoka lett.

Ezt követően hat hónapos operatív kiképzésben részesült Leningrádban, majd fél évet újra a kémelhárításnál dolgozott.

Putyin az interjúban azt is elmondta, hogyan harcolt a KGB az ellenzékkel. Úgy, hogy maga a KGB helyettesítette az ellenzékét. „Kigondoltak [az ellenzékiek] valamilyen rendezvényt, ahová diplomáciai testületeket, újságírókat hívtak meg, hogy felhívják a világ közvéleménynek figyelmét. Mit lehet tenni? Szétkergetni nem lehet. Akkor fogtuk magunkat és mi magunk szerveztük meg a koszorúzást, azon a helyen, ahová az újságírókat várták. Összehívtuk a pártszervezeteket, szakszervezeteket, a helyet körbevetettük rendőrökkel, és magunk masíroztunk oda zene alatt. Az újságírók és a diplomáciai képviselők tagjai odaálltak, megnézték, párszor ásítottak majd elmentek. Amikor elmentek, a rendőri sorfalat szétoszlattuk. Most már jöhet, aki akar. Csak most már ez senkit nem érdekel.”

A kémelhárító munka közben a külföldi hírszerzés is felfigyelt Putyinra. Elkezdtek beszélgetéseket folytatni vele, majd átirányították a külföldi hírszerzéshez. Moszkvában vett részt egy tizenkét hónapos kiképzésen, utána Leningrádban dolgozott négy és fél évet, majd megint Moszkvába került, a külföldi hírszerzés akadémiájára, ahol „Platov” néven folytatta tanulmányait. Az akadémián gondosan tanulmányozták a hírszerző-jelöltek személyes tulajdonságait (szervezőképesség, taktikus gondolkodás, az ügy iránti elkötelezettség, őszinteség).

Platov-Putyint megtanították arra, hogyan teremtsen kapcsolatot emberekkel, hogyan férközzön mások bizalmába, milyen kritériumok alapján válassza ki a „hasznos” embereket, hogy jól tudjon kérdezni.

A tanulmány végén minden jelöltről jellemzést kellett adni az oktatóknak. Ez döntötte el a jelölt későbbi sorsát. A professzionális képességek mellett a személyes jellemvonások is számítottak. Hiába rendelkezett valaki kiváló professzionális adottságokkal, ha karrierista, vagy gyenge jellemű volt, nem vették fel.

Putyint már ekkor németországi munkára készítették fel, de az nem volt világos, hogy az NDK-ba vagy az NSZK-ba küldik. Végül a Német Demokratikus

Köztársaságba került.

Házasság, hírszerző tevékenység az NDK-ban

Amikor Vlagyimir Putyin elkezdett dolgozni az NDK-ban, már nős ember volt. Későbbi feleségét egy barátja révén ismerte meg Leningrádban. A barát színházba, Arkagyij Rajkin egyik estjére hívta meg Putyint, és lányokat is ígért. A jól sikerült este után megint elmentek színházba, de ekkor már Putyin szerzte be a jegyeket. Az egyik lány Ljuda, Putyin felesége lett később.

A visszaemlékezések szerint nem volt valami elsöprő szerelem köztük. „-Mennyi ideig találkoztunk az esküvő előtt? – Sokáig. Valami három évig. 29 éves voltam. Megszoktam, hogy mindent előre megtervezek. És a barátaim is azt mondták, «Figyelj, nő-sülj már meg!»”

Ljudmila Kalinyingrádból származott, légiutaskísérőként dolgozott. Így emlékszik vissza az első benyomásokra Putyinról: „Nagyon szerényen, mondhatnám szegényesen volt öltözve. Egészen szürke ember, az utcán nem vettem volna észre.” Amikor már Putyin szerzett jegyet a színházba, „Megértettük, hogy Vologya olyan ember, aki tud jegyet szerezni bármilyen színházba.” Azaz a szürke kis ember elő tud teremteni dolgokat a hiánygazdaságban.

A barát Szergej Roldugin így emlékszik vissza az első találkozásra. A találkozót a Nyevszkij proszpekten beszéltek meg, ahová Roldugin a vadonatúj Zsigulijával érkezett. „A lányok időben, ahogy megbeszéltük, megérkeztek. Az egyik közülük Ljuda volt. Nagyon szimpatikus lány. Beültek hozzám a Zsiguliba. Vártuk őt. Nagyon kellemetlen volt számomra, ott ültem velük, közben feltűntek mindenféle ismerősök, rámköszöntek...Egy órát vártunk. Végül feltűnt Vologya. ő egyébként szinte mindig késik. Elmentünk a színházba. Hogy mit néztünk meg, arra természetesen nem emlékszem. Egyáltalán nem emlékszem.”

Putyin azt mondta Ljudmilának, nyomozóként dolgozik, ami magától értetődött, hiszen Putyinnak, mint a KGB munkatársának fedőcéllal nyomozói igazolványa volt.

Ljudmila Putyina szavai szerint első látásra beleszeretett...Leningrádba. Ljudmila ezután Kalinyingrádból repülőn utazgatott Leningrádba, hogy találkozzon Vlagyimirrel. Beszámolója alapján úgy tűnik, a hölgy volt a kapcsolat fenntartásának kezdeményezője...„Három és fél évig udvaroltam neki!” Házassági ajánlatot azért már Putyin tett.

A házasság után Putyin szüleinek 27 négyzetméteres lakásában éltek.

Az NDK-ba, Drezdába 1985-ben érkeztek meg, együtt, mint férj és feleség.

A külföldi élet bizonyos mértékben megváltoztatta Putyin gondolkodásmódját. Ismét utalt arra, hogy a KGB-ben generációs-mentalitásbeli különbség volt az öreg sztálinisták, és az ő nemzedéke között. „Amikor visszatértünk külföldről, nehezen illeszkedtünk be a hazai valóságba, láttuk, mi folyik nálunk...Mi fiatalok, gyakran beszélgettünk idősebb kollégáinkkal. Most nem feltétlenül az öregekről beszélek, akik még emlékeztek a sztálini időkre, hanem mondjuk így, munkatapasztalattal bíró emberekre gondolok. Ez egy teljesen más generáció volt, más nézetekkel, értékítélettel, hangulattal.” Azaz az 1980-as évek fiatal KGB-sei meglehetősen kritikusan viszonyultak a szovjet viszonyokhoz. Még szerencse, hogy „A hírszerzésben megengedték a másként gondolkodást, olyanokat mondani, amiket csak kevesen engedhettek meg maguknak.”

A Putyin-házaspár Drezdában a Stasi egyik épületében lakott. Az épületben lényegében csak hírszerzők éltek, a Stasi vagy a KGB munkatársai. Azonban, Ljudmila Putyina érdekes megjegyzése szerint az NDK-sok, eltérően tőlük, „Még komolyan hittek a kommunizmus fényes jövőjében.” Ezt Putyin is megerősítette: „Ez egy keményen totalitárius ország volt a mi harminc évvel korábbi mintánk és berendezkedésünk alapján. Különben a tragédia abban volt, hogy sok ember őszintén hitt ezekben a kommunista ideálokban.” – emlékezik vissza az 1980-as évekre az akkor már „cinikus KGB-s” Putyin.

(folytatása a következő lapszámomban!)

Forrás: Oroszvilág.hu

